

ПИЈЕМОНТ

ДИРЕКТОР: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Уредник: Коста М. Луковић

Нови докази

— Немачка је желела и изаввала европски рат —

Европски рат донео је многа изненађења. Поред осталих научника, и правници су имали да дочекају непријатно изненађење да сила доиста стоји изнад права.

Још од Бизмарка осетила се код немачких државника и политичара тенденција, да овај свој принцип попуна на висину научне истине. Та тежња одговарала је развитку немачке економске снаге, која је била згодно земљиште да на њему никне и процвета бесплодна биљка идеје „Deutschland über Alles“. Та је тежња изражена у свима немачким тумачењима социјалних и политичких наука. Њима је требао да се припреми цео свет, да не дочека са чуђењем и гнушањем извесна недела Немачког Царства, које су носиоци пангерманске идеје припремали већ дуго и дуго времена.

И ако је начело „сила стоји изнад права“ одбачено од свих ненемачких правника и осталог културног света, ипак су Немци стално и безобзирно, припремали фактичко остварење овог начела. Кобни оружани мир у Европи резултат је те акције, која је кочила и успоравала културно развиће европских народа.

Много је говорено о припремама које су Немци извели, да што боље изненаде и униште негерманске народности. Али непрестано се откривају нова факта, која све више оцртавају најновије немачке империјалистичке тежње.

Најновије откриће у овом правцу јесте цитирање неких тајних докумената, који доказују да је Немачка припремала да се у извођењу својих планова послужи и напа-

дом на права Сједињених Држава.

На једном митингу у Вашингтону Рузвелт, бивши председник Сједињених Држава изјавио је, да је видео и прочитао документа и планове, којима се предвиђа да Немачка окупира неколико америчких градова, најпре Њујорк и Сан Франциско, те да откупом, који добије од американаца, успешно заврши европски рат.

Што је најодвратније у овом најновијем немачком акту, то је једновременост са мисијом Дернбурга, који је имао, да америчке симпатије придобије за Немачку. У исто време кад Немци од Америке траже да их помогне зајмом, они тој истој Америци припремају такво изненађење. Међутим та њихова намера осујећена је у самој клици и остаје као још један споменик немачке „културе“.

Било је пре европског рата људи, који су цара Виљема II сматрали као веома озбиљног кандидата за Нобелову награду за мир. Толико је овај дегенерисани владалац умео да обмане и умне далеко културније људе од себе. Али је сада овај носилац свих немачких идеја показао своју праву боју.

Фамозни немачки принцип, управо његово извођење удало је Виљема бескрајно од свих човечанских права и идеја, па и од Нобелове награде. Бурни протести америчке штампе показали су, да су Немци умели и равнодушне људе начинити својим непријатељима.

Чудовишна новина, коју су покушали Немци да протуре у области права човекових, дави се сада у крви својих бранилаца. Тако је човечанство

после тешких жртава, успело, да се ослободи најварварскије идеје коју је свет досад запамтио.

Из бојне линије

Шта је ко изгубио

После бишке на Завлаци један капетан постиројио чешу и пребројава колико му је војничка стога дана погинуло.

У вече, кад му је послани у шатору скидао чизме, капетан рече:

— Много сам ваљаних људи данас изгубио!..

— А ја само једног! — додаде државим гласом послани.

— Како то? — пита капетан зачуђено.

— Брат ми је остао тамо! — рече послани, а сузе му се скошљаше низ преплануло и необријано лице.

Рузвелтова открића

— Немци су намеравали да заузму Њу-Јорк и Сан Франциско! —

Из Вашингтона јављају да је Рузвелт на једном изборном скупу изјавио:

— Ја сам видео документа и планове једне од ратујућих држава, у којима се предвиђа заузимање наших већих градова и наметање војне контрибуције, што је неопходно за продужење рата.

Рузвелт је даље изјавио да су на првом месту требали бити заузети Сан Франциско и Њу-Јорк. Обећао је да ће после избора рећи одкуда је он то дознао.

Ово је Рузвелт изјавио поводом агитације, која се води у корист повећавања флоте и сталног кадра.

Рузвелтова открића произвела су силни утисак у самој Немачкој. Немачка штампа покушава то да демантује,

велећи да су то производи маште и прекорева Рузвелта, као старог немачког пријатеља, што тако штогод износи на јавност. Амерички листови, међутим, тврде, да су Рузвелтова открића апсолутно тачна.

Немачки дезертери

— Немачки војници беже преко границе —

У последње време у немачкој армији завладала је међу војницима зараза бегства из војске. Нарочито пребегавају преко холандске границе, где холандски погранични чувари често разоружавају читаве немачке водове.

Ротердамски дописник „Дејли Телеграфа“ доноси причање једног лекара, који је дошао у Ротердам из Анверса. Томе лекару једног дана дошла су три немачка официра, који су га замолили да им да грађанско одело, те су тако пребегли у Холандију. У анверском гарнизону досада недостаје 900 људи, који су несумњиво дезертирвали.

Немачки војници не могу да издрже ратне тегобе које нарочито у борбама у Белгији достижу врхунац. Нарочито су неуспеси у току последњих дана убили дух Немаца.

Акција за мир

— Изјаве француских политичара. —
— Покушај швајцарских социјалиста —

Немачке новине објавиле су пре кратког времена да ће Француска одвојено, без питања својих савезника закључити мир. Поводом тога, париски дописник „Дејли Кроњикла“ разговарао је с неколицином виђенијих француских политичара.

Посланик Пенвеле рекао је: — Ми нећемо никада пот-

писати мир без споразума са савезницима. Ми нећемо никада потписати мир, којим се Белгији не даје потпуно задовољење за све зло, које јој је учињено.

Густав Ерве изразио је уверење, да кад би влада на то хтела пристати, да народ то не би допустио и избила би у земљи револуција.

Како јављају швајцарске новине, представници социјалистичке партије упутили су председнику швајцарске федерације молбу, да федерални совет узме иницијативу, да преговара с неутралним државама, како би се што пре закључио мир или бар примирје.

Председник швајцарске федерације изјавио да је он такође присталица тога покрета, тим пре што економски положај, у коме се налази сада Европа, захтева да се што пре постигне споразум међу неутралним државама.

Ситуација

— Кратки извештаји са свих бојишта. —

Београд, 31. октобра.

Руси су потукли немачке трупе, које су браниле прелазе на истоку од Мазурских језера. Ове победе омогућавају њихово поновно продирање у дубину Источне Пруске. У Галицији се наставља офанзива.

На кавкаском војишту Руси су одбили неке турске нападе, па су заузели целу долину Алашкерта.

На француском левом крилу борба је поново отпочела. Немци су неколико пута нападали целом линијом. Ипак су успели да узму Диксмида, али зато су савезници на северу од Њепора заузели Ломберцид и околину, што је важније од губитка Диксмида. Иначе на осталим тачнама фронта ситуација је остала иста.

За вереником

— Слика с руског војишта. —

Два инжињера, који су путовали у моме купеу, сишли су на једној малој станици и ја сам постао господар целог купеа, пошто ни један нови путник није ушао.

Било је већ једанаест сати у вече, али како ми се није спавало, изашао сам у ходник да попушим цигару.

У ходнику је стајала једна девојка, прислонивши лице на прозор. Чувши мој ход, подиже главу. Било ми је немогуће да је добро видим у мрану, али се при слабој светлости фењера назирало лепа и привлачна форма њеног тела. Када је почела говорити њен глас био, као што сам и очекивао, нежан, готово детињски.

— Извините, молим вас, рече она, да ли знате колико још има

станица?

Ја сам јој рекао.

— Како? Само још једна... Да ли знате зашто стоји овде воз тако дуго?

— Чекамо војни воз, — одговорио ја.

Она ућута.

Ја сам стајао још неколико минута у ходнику, и чим сам чуо свирање воза, ја ућох у купе.

Али никако ми се није спавало и после неког времена ја сам опет изашао.

Девојка је, као и мало пре, стајала у ходнику. Окренула се кад је чула бат мојих корака, тако да је светлост од фењера пала на њено лице, које је било тако уморно и бледо, да ме је изненадило. Ја сам опазио да има оштре црте лица и оштар поглед великих плавих очију.

Наједанпут ми паде на памет, да она може бити нема где да спава.

— Наш је воз био препун — рече она, — и само из љубазности

неки инжињери су ме примили у свој мали купе.

— Да се нисте уморили? — упитах је. Може бити код вас нема места, а ја сам сам у целом купеу, јер су моји сапутници отишли....

— Хвала лепо, — одговори она. — Истина, у купеу за даме нема места.... врло је загушливо, и ја сам због тога и изашла.... овде ми је лепо и не треба да се узнемиравате због мене...

Њен глас нарочито изазива жаљење и жељу да јој се учини ма и најмања помоћ.

— Ви сте се много уморили и ја вам стављам на расположење цео свој купе, јер се мени апсолутно не спава и, као што и сами видите, ја сам непрестано у ходнику....

После дужег наваљивања она пристаде да се мало одмори, али је категорички изјавила, да ни у ком случају неће спавати, и молила ме је да се не узнемиравам због ње.

Мало по мало почели смо разговор, седећи у полутамном вагону, свега нас двоје у једном купеу. Није се могло ћутати већ и због тога, што су сви наши интереси и пажња били заузети једним и истим догађајима рата.

Она ме је питала о новим извештајима „оданде“. Ја јој кажем неколико новинарских извештаја, које тек што сам прочитао, неколико гласова, о којима су говорили инжињери. Али она је била још обавештенија од мене и, као што се видело, читала је све новине, које су јој долазиле до руку. У опште, она се одмах опредељивала тачно у нашем разговору, као умна и несумњиво озбиљна девојка.

Тек ми убрзо постадосмо добри познаници.

— Ја, ето, идем тамо... у дејствујућу армију... — одједном је рекла она с неком детињски простодушном отвореношћу, а затим мало повукла и упитно мене погледала, као да испитује, да ли

ту реченицу нећу сматрати за хвалисавост.

Али умиравши се, она продужи:

— Успела сам, да се довољно спремим... Бар, признали су ми, да сам способна за рад... Ви за цело знате, кад се има велика жеља, кад човек воли свој посао, може се често за неколико дана урадити више него за читаве месеце. Сад путујем једној својој рођаци, у њену дружину. Тамо ће ми предстојати још неке формалности, можда нека врста испита, али ја сам уверена, да ћу заиста бити од користи... и да ћу успети ускоро да се спремим, да отпутујем с одредом сестара.

Ма колику велику нежност да ми је уливала дотле моја сапутница, њене последње речи су ме просто дирнуле: ето како путује сама, та бледа, слаба девојка, још детињег гласа а уз то толико мирноће и уверениости у мишљењу, тако већ одређено, озбиљно лице.

Пропасть разбојничких лађа

Трагичан свршетак „Емдена“ и „Кенигсберга“

Енергична акција савезничке флоте почиње доносити добре плодове. Једна по једна немачка крстарица мора да прими борбу са противничким надмоћнијим бродовима и да се тако изложи сигурној пропасти.

Највећи део немачких крстарица налази се у југо-источном делу Тихог Океана, где су чак издржале борбе са једном енглеском ескадром. Њима је тиме узвањен траг и оне неће моћи избећи да се извуку из тог краја, у који су упућене јаке савезничке ескадре. Међутим, те лађе су учиниле релативно веома мало штете. Највећа штеточина био је „Емден“, мала крстарица, која је у Индиском Океану потопила 13 енглеских трговачких бродова. — Што досад није ухваћен „Емден“, има да се благодари лабавом држању холандских власти, које су изгледа толерирале његово снабдевање у Сундском Архипелагу.

Али „Емден“ ипак није могао до краја да се извлачи, јер га је енглеска крстарица „Диднеј“ изневадила и потопила.

Много је незнатнија старија крстарица „Кенигсберг“, која је на источној обали Африке потопила расхатовану енглеску топовначу „Пегазуз“. „Кенигсберг“ је затворен у ушћу једне афричке реке и његова је пропасть питање од дан-два.

Тако је Индиски Океан ослобођен од ова два брода, који су слободну пловидбу по њему учинили у неколико несигурном. Није дајемо оба званична телеграма британског адмиралитета у којима се описују ови догађаји.

Лондон, 30. октобра.

Адмиралитет јавља о комбинованој операцији брзих крстарица против „Емдена“, која је предузета у последње време. У трагању, које се вршило на великом простору, енглеске крстарице су биле потпомогнуте од француских, руских и јапанских ратних лађа, које су оперисале споразумно.

Аустралиски ратни бродови „Мелбури“ и „Сиднеј“ узели су такође учешћа у томе трагању. Јуче је стигла вест, да је „Емден“ приспео на Калинг Кокос и да је искрцао трупе да сруше станицу за безжичну телеграфију и да пресеку кабел. У томе га је изненадио „Сиднеј“ и нагнао га на борбу. Тада је отпочела жестока акција, у току које је „Емден“

био насукан на обалу и потонуо. „Сиднеј“ је имао три мртва и 15 рањених.

Лондон, 30. октобра.
(Званично)

Адмиралитет извештава да је неколико брзих крстарица било концентрисано да пођу у истраживање немачке крстарице „Кенигсберг“ и да ју је 17. ов. мес. „Шатан“ открио у реци Рифици, према острву Мафија, у немачкој источној Африци. Због свог дубоког гажења „Шатан“ није могао сустићи „Кенигсберг“ и један део посаде са ове немачке крстарице искрцао се и ушанчио на обема обалама реке. „Шатан“ је бомбардовао и шанчеве и „Кенигсберг“, али се не може знати тачно какву је штету причинио немачкој крстарици, јер једна густа шумица од палми заклања тај простор. У једном пловном простору потопили смо лађе да би затворили „Кенигсберг“ у реци.

Берлин, 29. октобра.

Према саопштењу енглеског адмиралитета немачка крстарица „Емден“ нападнута је од аустралиске крстарице „Сиднеј“ 28. октобра код острва Кокос у Индиском Океану, за време док се једно одељење било искрцало, да разруши енглеску станицу безжичне телеграфије. После огорчене борбе, у којој су због надмоћности артиљерије са непријатељске лађе „Емдену“ нанесени озбиљни губитци, послуга је сама насукала лађу на обалу.

Лепе жеље

Порука Русије Србима и Бугарима

Ниш, 31. окт.

Председник Министарског Савета добио је 29. ов. м. ову депешу из Одесе:

Министру Председнику Пашећу, Ниш.

Словенским народима и њиховим савезницима отварају се сада најлепши изгледи за снажан национални полет слободног државног развијања и среће. Био би највећи преступ, ако се словенске владе не би умеле користити садашњим јединственим историским моментом, који се више никада неће поновити. Словенски међуборбни рачуни и разморице морају бити уклоњени пред великим материјалним и моралним тековинама, до којих ће доћи у најближој будућности сваки члан словенске породице.

Она ме је веома заинтересовала, као човек, заинтересовао ме је њен унутарњи мир и ја сам се трудио, да наведем разговор тако, да о њој сазнам што више. А она и није крила.

Ускоро сам сазнао, откуда путује и ко је она. Изашло је да имамо заједничких познаника и чак далеких рођака! Ја сам добро познавао по имену њену породицу, веома цењену и уважену у родном месту. Њен отац, човек имућан, имао је видан положај и био је познат као гостољубив домаћин и човек од провођења. Често сам о њему слушао у суседним местима. Знао сам да живе на великој ноzi, да код њих бивају такви приједи, да о њима говори цела губернија.

Зацело приметивши у изразу мог лица неко неодређено питање, моја сапутница одједном застави на мени свој поглед и запита ме са њој својственом искреношћу:

— Чини ми се, да се чудите,

што сам се решила да одем као милосрдна сестра? Зар не?

— Не, ја се не чудим, — одговорим, — то је непогодан израз. Ја сам сада помислило нешто друго: хтео сам да ближе, јасније разумем то јако осећање, које наводи младу и веселу девојку да се решава на тако тешки посао, да сноси оскудицу и велике дужности. Ја се, верујте, не чудим храбрости, ја је ценим и поштујем, али ме просто интересује, како се управо родила потреба за то — у души полудетета?

По погледу њених паметних очију видео сам, да ме је добро разумела. И порад полутаме у вагону, могло се приметити, да јој је крв појурила у лице.

— Добро... ја ћу бити искрена, — рече она, — хоћу да и ви мене разумете, потпуно разумете, до краја. Зашто идем у рат? Кад би запитали неког од мојих познаника, они би вам вероватно одговорили овако: она има вереника, који је официр; свадба им је тре-

Драга браћо Срби и Бугари, нађите у себи довољно мужанске снаге да узајамним уступцима правилно решите свој спор, који је тако опасан за општу словенску ствар. Уједините своје војне снаге против Немаца и Турака, тих вековних непријатеља свега словенства.

Х. Сушичић, Српско Добротворно Друштво; Иван Рашев, Бугарско Постојатељство; Асен Колев, Бугарско Друштво; Георги и Христов, Друштво Словенског Јединства; Иван Тијурин, Одеско Одељење Империјалског Друштва; Востоко и Камилски, Варшавско Словенско Друштво; Чеслав Хејчински, Пољско Друштво „Огњиско“; Агура, Члан Словенског Друштва Кирила и Методија; Пешар Казински, Галичко Руско Добротворно Друштво.

С француског фронта

— Ситуација се није изменила —

Париз, 30. октобра.

Званични комунике јавља: Непријатељ је продужио целог дана своје јучерашње напоре, но без икаква резултата. Поново је извршио нападе против Ломберцида и био је одбијен. Непријатељ је узалудно покушавао да од Димида избије на леву обалу. — На осталим деловима фронта, није било ничег новог.

Речи краља Ђорђа

— О англо-турском рату —

Лондон, 29. окт.

Краљ Ђорђе је отворио парламенаш беседом у којој је нарочито нагласио: *Државна англо-турски, који Велика Британија није хтела, није никако управљен против Ислама, ниши против муслиманског света.*

Ратне операције

— Кратак преглед ситуације на свима бојиштима —
(Из „Журнал де Балкан“)

Чини се да је извесно, да је немачка офанзива, на северу, у области Диксминда као и на фронту Непор-Диксминд коначно укочена. Напротив, француска се офанзива жестоко продужује у крајевима Ипра као и између Лабасе-а и Лана (Lens).

За мало, па ће савезници отпочети одбијати Немце, који ни на који начин неће моћи обновити офанзиву, нарочито не у оној мери, у којој мисле.

Зима се приближује, и битка ће се од сада морати водити под сасвим другим условима него досада. Немци су великим делом заиста спремљени за зиму, — Французи то сами јављају, а то одговара и немачком организационом духу, који су, како се чини, све припремили, осим, наравно, онога, што треба да се догоди.

Они нису мислили да ће провести зиму у Француској и Белгији; они су се на против с погледом на Русију спремали за зиму. Тако се догодило, да ће се они том спремом послужити сада, ако не на француском земљишту а оно у борби против Француза, Белгијанаца и Енглеза.

Велика битка, која већ толико траје на фронту француско-енглеско-белгијско-немачком, није близу краја. Победилац ће бити, који у једном датом тренутку буде боље храњен, мање уморан, и који буде располагао извесном количином свежих трупа. Али Немци их више неће имати, јер они су их заиста све ангажовали у битки. Французима пак непрестано притиче помоћ, то су енглеске и индијске трупе, и може бити да ће се за кратко време и 50.000 Португалаца спојити са савезницима. Што се тиче хране, то знамо готово тачно како стоје с тим Французи и Немци. Немци су морали већ досада много патити због нестанка хране и више чињеница указују на то. Што више времена пролази, све више пресушују немачки извори.

На источној позорници ратној влада релативан мир; то је знак, да се нешто припрема или да је већ нешто у току, о чему ћемо добити података тек после неколико дана. У Пољској као и у Галицији и у Источној Прусској зима је суровија него ли у Француској. Може бити да се онде већ осећа оштрина зимска и да она задржава милитарну акцију. Вероватно је, да су с тога разлога ратне вести са источнога војишта данас тако ретке.

Што је на источној позорници ратној, вероватно је и на јужној, аустро-српској. Сједне стране замореност, с друге мере, које треба предузети због нових диспозиција, са обзиром на тактику, а нарочито приближавање зиме. То

је доста мотива, да се објасни затишје настало у редовима ратујућих страна.

У Источној Прусској

— Руси су заузели Јоханесбург —

Петроград, 30. окт.
(Службено)

Јуче се у Источној Прусској развила акција на фронту Шталупенен-Кронглијанкер и у пределу Солдау. Наше су трупе зазеле Јоханесбург. С оне стране Висле биле су незнатније борбе у пределу Калич—Њешаве, где су непријатељске претходнице покушавале да учине ма какав успех.

Аскитов говор

— „Турска је заљуљала посмртно звоно отоманском царству“ — Енглеске финансије —

Лондон, 27. окт.

У току јучерашњег говора у Гилтхалу г. Аскит је рекао: У почетку рата по споразуму са нашим савезницима, ми смо ставили на знање турској влади, да ће, ако буде остала неутрална интегритет турски бити обезбеђен. Државници ове земље, који су се поделили својим мишљењима и неодлучним својим одлукама, допустили су да под притиском Немачке и њенога злата учине према нама највеће увреде, најпре бомбардовањем отвореног пристаништа на руској обали, а затим уласком у Египат; тако дакле, да су најзад савезници били принуђени сматрати Турску као отвореног непријатеља. Г. Аскит је рекао: Да треба разумети, како Енглеска није желела овај садањи сукоб и да он није њено дело, но турски народ није извукао мач, већ отоманска влада и ја се не устежем рећи, да ће она ово испаштати.

Није дакле Енглеска, већ је Порта заљуљала посмртно звоно отоманског господарства. Енглеска није била никако у сукобу са Муслиманима, поданицима Султановим нити је предузимала крсташки рат против Мухамеданаца.

Отоманска је царевина извршила самоубиство и ископала себи гроб. Говорећи о финансиској ситуацији Енгле-

бала да буде на јесен, али је он отишао у рат. То је заиста тако, то је истина, да сам ја вереница и да је он у рату. То није једини разлог, због кога ја идем. Најзад, кад мој вереник не би био у рату, не би ми наилазиле никакве мисли, живот би пролазио поред мене, као и поред стотине других девојака, које спокојно и мирно живе код куће. Али кад сам наишла на такав живот и размислила о свему, што се дешава, ја сам потпуно јасно осетила, да не треба да седим окрштених руку. Кад сам већ једном почела о том да мислим, ја сам постајала све више уверена, да је моје место заиста тамо. Тамо ћу наћи снаге, тамо ћу наћи одушевљење за свој рад, док сам овде слаба, несретна, нервозна... Чини ми се, да се не варам, да тачно мислим, — свог вереника можда нећу ни видети, него ћу гледати и неговати сасвим туђе... Значи, да то није само лично осећање, које у мени говори? Зар не?

Она се замисли за један часак, али очевидно није очекивала одговор: њене су очи гледале поред мене.

— И сви, који су у мом положају, — рекла је полако и замишљено — треба, мислим, да отпутују. Наша јака осећања наћи ће тамо своју примену, са много већом коришћу за општу ствар... Нас вуче сам живот... Наш разговор после тога није дуго трајао, јер је кроз дваестак минута наш воз са оштрим звиждањем и зајстајкивањем почео улазити у станицу, где сам морао сићи с воза. Растао сам се са својом сапутницом као са старим познаником, чак смо једно преко другог слали неке поздраве. Она ми је рекла име свог вереника, кога сам, као што се видело, ја упознао још прошле године: то је био веома скроман и стидљив, још сасвим млад официр.

Свитало је. Изађосмо на платформу: она је хтела да се надише свежем јутарњег ваздуха. И ако

је било веома рано и станица и платформа биле су препуне света. Тамо су лежале неке ствари, овде су седеле или дремале неке жене, чекају возове за војнике. Ових је било много — снажних, крупних, брадатих, у неким још сасвим чистим и незапрашеним шињелима.

Прозлазећи поред једне уплакане жене, моја сапутница рече: — Да, неиздржљиво је тешко остати овде, кад вас све мисли, све жеље, сви снови о будућности, — са њима, онима који су отишли...

Ми одосмо веома далеко напред, путем поред шина. Јучачког лика Козак засуканих рукава на црвеном џемадану умивао је на неком бунару своје преплануло лице и русу главу. Видело се да ужива у том хладном тушу и кад нас примети, он се весело и некакко брзо осмехну.

У даљини, на хоризонту стене, која је пукла пред нама, јављала се румен излазећег сунца.

ске г. Аскит је рекао, да златне резервне енглеске банке достижу цифру од 69 и по милиона ливара стерлинга, коју раније нису достигали. Централна златна резерва износи 80 милиона, дакле двапут више него у тренутку објаве рата. Интерес по банкама износи 5 од сто, цена намирницама је на своје нормалном нивоу, број беспослених је мање но обично. Овај сукоб биће обележен дугим трајањем. Нема ничега што је у стању ослабити наше наде и наше одлуке. Ми нећемо спустити мач у корице, док Белгија не буде добила награду, све оно што је жртвовала, док Француска не буде у потпуној сигурности и док права малих снага не буду учвршћена на солидним основама и док се војничко господарство Пруске дефинитивно и потпуно не уништи.

Дневне вести

Народна Скупштина

Данас се састаје у ванредни сазив у Нишу Народна Скупштина.

Како нам јављају из Ниша, рад Народне Скупштине биће ограничен само на доношење закона о ванредним кредитима и закона о реквизицији.

Повратак Г. Несторовића

Јутрос се вратио с пута г. Ђорђе Несторовић, председник Општине Београдске. Г. Несторовић је провео неколико дана у Куушевцу због извесног службеног посла.

Учитељима народних школа

Министарство Просвете и Црквених Послова, нарочитим актом позвало је све учитеље и учитељице народних школа који се нису јавили до данас на своју дужност, да се у току од десет дана јаве. У противном случају, Министарство ће донети одлуку по чл 47 Закона о народним школама.

Отпуштен

Г. Јован Бацетић, полицијски писар треће класе начелства округа брегалничког, отпуштен је из државне службе на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда.

Интернирани у Ђенђешу

Г. Рад. Ацовић, виши контролор Железничке Дирекције, добио је извештај да су у Ђенђешу интернирани још и ови наши поданици: г. г. Таса

Миленковић, пензионар; др. Љуба Ненадовић, лекар из Београда; Сава Миленковић, пензионар; Живан Лазић и г-ђа Вагнер. Поменути моле да им се њихова фамилија јави.

Срби у аустријској војсци

— Неколико светлих примера љубави и оданости прекосавских Срба према Србији —
(Писмо „Пијемонту“)

Са положаја, октобар, 1914.

Исто су се тако понашали и сами војници, када су долазили у додир са становницима. Тако у Дону Љубовију наишли све сами Бошњаци, православни, и тамо се није десило ништа неповољно становницима. Они су говорили мештанима: „Немојте бежати, ми смо Србови, ако наиђе друга вјера, чувајте се“. Тако и у Г. Ораовици (близу Љубовије) говорили су становницима: „Немојте се бојати, ми смо ваши Србови, као и ви“.

Тако је било свуда, где су наилазили Срби.

Осим тога, они су и на други начин изражавали своје српске осећаје. Било их је, који у борби нису хтели пуцати само зато, што су их гонили против своје браће. Такав је на пр. био „Ђорђо“ Васић, сајција из Босне. Приликом наступања Аустријанаца, наишао је у село Церову, у кућу Милана Грујичића, па му између осталог рекао: „Ја славим Лучин Дан, ниједну пушку нисам испалио; нас Србе нагонише напред, а Мађари осташе позади нас“.

Исти је случај био, нису хтели у борби пуцати, и многи који су се доцније својевољно предали.

Тако исто и многи заробљеници, ако им је веровати, говорили су, да нису пуцали у војнике, но само у вис. Један од њих (ратар Миша Перишић из Новог Сланкамена, 26 регимента) вели: „Ја сам се предао, ја нисам ишао у ватру. Чим смо се развили у бојну линију (приликом бораба на Зеленику и Сјенокошу 6. и 7. авг.), ја сам био на крилу и лево и нисам хтео пуцати“ (можда и из страха). То је понављао неколико пута. („Ја нисам пуцао, ја нисам ишао у бој, чим су они ошли (негови другови), ја сам остао лежати“). Тиме су се и бранили многи наши заробљени Срби: „Немојте само, да ме убијете, ја нисам пуцао, та мене су револвером гонили, немојте ме господине убити“.

Даље код Срба није било ни одушевљења, када су их кренули против нас. Командант 26-те регименте био је Србин Личанин Петровић, командант једног батаљона у тој регименту, у коме су били махом Срби из Срема, био је Лапчевић, а „сатник“ био Станковић. Један од наших Срба из Срема (Глиша Новаковић из Грабовца), који је био заробљен у борбама на Рожњу (6. и 7. авг.) за све њих вели: „Сви су невесели (кад их кренули против нас), ми смо се много бољем надали“ (а не рату са Србијом). Даље вели: „Ми нисмо никако пуцали, ми смо престано ћутали“. И т. д.

Колико су у души волели Србе, види се из овог примера. Када су се из Крупња били повлачили, пренели су и своје рањенике, изузев Србе. Међу њима остао је рањен и један наредник Србин; своје су преносили, а Србе остављали. Лежао је у једној соби према главној улици у Крупњу. Био је тешко рањен. Када је наишла наша коњица у Крупњак, замолио је да га подигну, да само види „српску коњицу“, па да не жали умрети. И доиста. Када је наша коњица наишла, подигли га да је види, и чим ју је спазлио, зарадовао се и издануо.

Кад су се почели да повлаче и да беже преко Дрине (7. и 8. авг.), било је Срба, који су се радовали томе. Такав је случај био са једним Србином из Срема, који је био у болници у Љубовији. Чим је видео, да њихова т. ј. аустријска војска отступа и бежи преко Дрине, он је — вели једна Српкиња, која се задесила у њиховој болници — скакао у соби од радости, говорећи: „Беже, беже“. Један, пак, Хрват, упитан на улици, „Шта је?“, одговорио је само: „Чини ми се збијег“.

Али што је од највећег значаја, било је Срба, који су у најтежим моментима — када су могли сваког тренутка погинути и од наших — пребегавали из аустријских борачких редова и прелазили

ли к нама и то само из родољубља и патриотизма. Тих је светлих примера до душе мало, али је главно да их има. Да поменемо само неке. У ред њих долази Илија Остојић из Приједора, из 3-ћег батаљона 2-ге регименте, коју чине пола Срби, а пола католици и муслимани; из те је регименте овде био само 3-ћи батаљон а остали су батаљони у тој регименти из других регимента. У томе батаљону један од командира је Србин, Ружичић из Славоније, који има два брата у Србији. Илија је био у њиховом митраљеском одељењу. Оних дана, када су се Аустријанци кретали поред Дрине, да је понова пређу, Илија је био згостао, скинуо опрему и одело, па, препливавши Дрину, дошао је к нама. Знао је за аустријски пораз на Церу, те ће поводом тога и рећи: „Ја сам само чекао, да и са нама тако буде“, т. ј. да буду разбијени. У његовој регименти био је официр Србин Гојко Глоговац, кога као добродуш Србина нису хтели употребити у рату против Србије. Даље Борислав Брајић, интелигентан млад Србин из Дервенте (3. регимента, у којој је један од капетана „жали боже“ Србин Малешевић) прешао је к нама, када је била најжешћа борба на положајима између Ципа и Биљева (Борања)

приликом једне магле, када је свакога момента могао и од наших да погине. Још приликом преласка преко Дрине сретао је нашу децу и давао им шећер, због чега је од Мађара био опоменут и наговештено му, да ће бити кажњен...

Иначе познато нам је, да су многи били вољни, да прелазе к нама и да се предаду, али треба имати на уму да са предајом не иде тако лако на линији додира обостране ватре. Знамо врло добро, да су многи из Војводине кошуље скидали и стављали их на пушке као беле барјачиће ради предаје, али је с тим мучно ишло. Тек у последње време нашло се начина, да се и то олакша у неколико.

Р. Т. Николић.

(Крај)

БЕЛЕШКЕ

Изгубљен куфер. — Приликом мог путовања од Београда до Крагујевца, 15. јула ове год. остао ми је у Лапову куфер. Куфер је црн, лакован, са жутиим оквиром; у њему је женски веш, хаљине и неке слике. Моли се железничко оскобље у Лапову и публици, да потписану извештај ако знају шта је с овим куфером. Ко ме буде известио добиће награду од 200 динара — Адреса: Олга Драг. Милићевића, удова. Крагујевац (Ви ешка 12).

Последње вести

У Карпатима

Петроград, 30. октобра

У Карпатима аустријска позадина, која се држи у правцу Сана у пределу Санока нападнута је од наших трупа.

Опсада Пшемисла

Петроград, 30. октобра

Опсада Пшемисла, коју смо били обуставили за време офанзиве аустро-немачких трупа поново је претузета.

„Гебен“ настрадао

Петроград, 29. октобра

Петроградска телеграфска агенција има извештај из Цариграда, да је крстарница „Гебен“ јако пробушена за време бомбардовања Дарданела од стране енглеско-француске флоте.

Египат под опсадом

Лондон, 29. окт.

Проглашено је опсадно стање у Египту.

— Гле ти њега, тако стар човек — а сам води рат...

Овај разговор већ ми је мало и досадио и ја сам расејано лутао погледом по још светлој речној површини.

Одједном се иза мене зачу звонки глас малог продавца новина: „Нове престоничке новине!“

Брзо сам их купио читав свежањ и почео онако у мраку прегледати главне извештаје. Између осталог, паде ми у очи списак погинулих официра и ја наиђем на познато име: Сухомирски, Вићентије Алексјејевић.

Сухомирски! Вићентије Сухомирски... Па то је онај скромни и познати младић, онај вереник моје љупке сапутнице, с којом сам разговарао у вагону, с којом сам се пре неколико дана опростио на железничкој станици...

Ова вест је зацело била прва, коју је срела тамо код њене рођаке, куда је отпутовала.

Јадна, мила девојка!... није узалуд било нечег тужног у ње-

ној бледоћи, у њеним строгим цртама и озбиљном погледу.

И заједно са том успоменом све се јаче јављала мисао, шта ће та јадна девојка сад чинити? Да ли ће сад, као пре, своју одлуку сматрати као нешто нужно, неизбежно? Да ли ће наћи снаге и одушевљења за свој посао, кад су са овим губитком умрле све њене жеље и маштања о будућности? Да ли ће рећи као и пре: мене вуче сам живот?...
В. Опочинин.

Ратне ситнице

Немачка намерава да закључи у децембру зајам од 5.000.000.000 марака.

Баварски краљ упутио је телеграм цару Вилему, у коме му саопштава да су савезни немачки орден Гвоздене Круне првог и кнезови решили да му подаре

другог степена за његове огромне заслуге у овоме рату.

Према вестима из Лондона, Немачка је од почетка рата дала Турској 200.000.000 марака.

Јављају из Берлина, да је после дужих преговора, контрибуција Брисла сведена на суму од 45 милиона динара. Исплаћиваће се по два и по милиона недељно.

Како је у Лијежу

— „Ово није рат, него крађа са обијањем“.

Једна отмена дама из Христијаније, чија је сестра удата у Лијежу, где се и сада налази, добила је од ње преко Холандије једно писмо, које лепо оцртава ужасан режим, који су Немци увели у освојеној вароши.

— Ја, — вели се у писму, —

нисам дуго смела да ти пишем. Ми смо овде као ратни заробљеници и 14 дана скривали смо се по подрумима.

Нељуди Немци, у своје бесу уништавали су све огњем и мачем и хватали су људе, који су се спасавали из запаљених кућа и стрељали их. На молбу несрећника, да им поштеде живот, Немци су се смејали и певали победне песме.

Нама су давали да читамо само немачке новине, које су препуне лажима.

Војницима, који су нас чували, долазиле су често њихове породице и узимали су сасвим слободно наше ствари, које су нам власти одузеле. Жене војника примаће су скупоцена крзна, сребро и т. д.

На крају писма вели: „Ово није рат, него крађа са обијањем“.

Трговина готовог женског одела

РАДИВОЈА САВИНА И ДРУГА
КРАЉ МИЛАНОВА УЛИЦА БР. 70. (ПРЕКО ПУТА НОВОГ ДВОРА)

Препоручује поштованим муштеријама велики избор:

КАПУТА ЗИМСКИХ
КОСТИМА
СУКАЊА

БЛУЗА
ГУМЕНИХ МАНТЛОВА
ЖИПОНА

Као и велики избор женског веша и разних кецеља.

Цене најумереније и строго утврђене

3-10

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ШТОФОВА ЗА МУШКО ОДЕЛО И КРОЈАЧКОГ ПРИБОРА

Половић, Лазаревић и Комп. --- Београд

Препоручује п. п. највећи избор штофова за зимску сезону као и једну велику партију ШТОФА ДУБЛЕА-УЛСТЕРА

Молимо поштоване муштерије из унутрашњости да нас изволе посетити ради избора истих, пошто због ванредних прилика мустре неможемо на увиђај слати. Уједно јављамо да железница прима робу на отправљање од станице Ресника.

6-10

Штампарија

добро сортирана словима шарама, клишетима, линијама, великом шнел машином и асталским бо-стоном продаје се по врло повољној цени.

За цену и погодбу обратити се Жики Ј. Соларовићу у Алексинцу.

1-3

Куварица

старија жена која је вична кувању тражи место у породици за скромну награду.

1-3

Млада жена

удовица може ступити у једну бољу кућу. Упитати уредништво „Пијемонт“.

1-1

Тражим своју мајку

Марту Деспотовић и две сестре, општина Бесеревачка, срез рачански окр. ужички. Моли се онај који што год сазна о њима да јави Јованки Јовичић Зорина ул. бр. 23. Београд.

3-3

Нове и праве шума-диске шљивовице

имам закључене до 15 хиљада кила

За кафеције и продавце нарочита цена.

РАДЊА

Новице Зејаковића

Краља Петра ул. 59.

5-5

Изгубљен је

кер ловачки — птичар 27. О. М. средње величине браон има око врата кинш одзива се на име Floki моли се сваки ко га је нашао да га доведе у књижу М. Ив. Живковића и Комп., Кнез Михаилова ул. бр. 30. где ће добити пристојну награду.

3-3

Најбољих Кримера, Астрагана, Сомота, Порхета

као и разних артикала за јесењу и зимску сезону у ванредно великом избору има

ПОМОДНА ТРГОВИНА

Браћа Х. Габај

КОД „КРУНЕ“

кнез Михаилова ул. бр. 33. Београд. Преко од Гранд Хотела.

4-4

Фабрика Конзерава у Крагујевцу

извештара поштоване домаћице и бакале да је у овој години конзервирала велику количину ПОВРЋА и ВОЋА и да ће исте продавати у своме стоваришту у Београду преко пута кафане „Руски Цар“ и у фабрици по фабричним ценама.

Цене ће фабрика саопштити потрошачима конзерве путем огласа преко новина.

Фабрика ће примати и испоручивати на повуку. Поручбине од 25 дин. на више.

С ПОШТОВАЊЕМ

Фабрика конзерви Свет. Стефановића

5-10

КАРТЕ

европског бојишта

издање Српског Црвеног Крста два листа цена за Београд 1-20. За унутрашњост са поштарином 1-60. На платну за Београд 3-20, а за унутрашњост 3-80. Новац треба унапред послати издавачкој књижарници

Геце Кона

Кнез Михаилова ул. бр. 1.

9-10

СТУДЕНТ спрема ђаке из скромну награду.

Упитати уредништво „Пијемонт“

3-3

Кошуља и Гаћа

Чарапа, Унтерцига, Шлофијанки и разне платнарске робе, продаје најјевтиније и најсолидније

Магазин Благојевића

8-12 Београд—Теразије

Настојник

Владимир Станојевић грађевинар станује у кафани „Ужица“, нуди се за настојника и оправку кућа за скромну награду.

5-5

КАФАНА И РЕСТОРАЦИЈА

„Руски Цар“

била је за све време бомбардовања отворена.

Данас точи најбоље пиво.

Препоручује одлично црно и бело вино како домаће тако и чувено далматинско црно вино.

Домаћа кујна најбоља у Београду, која не може имати конкуренције.

ЦЕНЕ НАЈУМЕРЕНИЈЕ

4-5

Капци од артије

Већа количина капака од артије продаје се. Упитати уредништво „Пијемонт“ — Краљ Александра бр. 12.

Дрогерија ГУСЛАР

КОЛАРЧЕВА БРОЈ 5.

није ни за време најопаснијег бомбардовања престала да ради, а понајмање би сад како проносе гласове неки шкартови из позадине.

У радњи је стручан апотекар — магистер фармације.

Има КАО И УВЕК довољно разноврсне дрогериске и апотекарске робе, фотографских плоча, НИЦА зејтина за јело, рума, чаја и коњака, белгиских медицинских стакади и свих других потреба.

Спремамо НОВ ЦЕНОВНИК и разаслаћемо старим муштеријама.

Ни жељезница ни пошта не примају робу, али нашим познатим муштеријама шилемо по прилици.

Дрогерија ГУСЛАР

11-20

„Пијемонт“ прима огласе по најумеренијој цени

Кафана „Два Јелена“ у Скадарлији

Отворена је била за све време бомбардовања.

Препоручује одлично црно далматинско вино и чувено Бајлоново експорт пиво чаша 0-20; кригла 0-30 п. д., као и одличне домаће комовице.

Одлична домаћа кујна чувена и позната свим љубитељима доброг и укусног јела. На захтев спремају се вечере за мања друштва.

ЦЕНЕ НАЈУМЕРЕНИЈЕ

3-3

Потпуно нова реновирана штампарија

Телефон 15-91.

Телефон 15-91.

Прима на израду: Књиге, разна дела, протоколе, ценовнике, јеловнике, свадбене позивнице, вереничке карте, у разним форматима плакате, биоскопске програме, улазнице, визиткарте, као и разне друге штампарске послове.

ПОТПУНО ЧИСТА И БРЗА ИЗРАДА.

„ПИЈЕМОТ“

у својој сопственој згради

Краља Александра бр. 12.

Снабдевена потпуно најновијим словима, шарама, линијама и свим могућим штампарским машинама и бојама.

Са две најновијег система „ЛИНОТУР“ СЕЦ-МАШИНАМА

О солидности и умереним ценама, као и о самој изради ма каквог штампарског посла штампарија „Пијемонт“ ставља на расположење п. публици да се и сама о свему лично увери.

ЦЕНЕ СУ ВРЛО УМЕРЕНЕ.

Прима на израду све могуће штампарске послове